

TEMATY NA WEWNĘTRZNĄ CZĘŚĆ EGZAMINU MATURALNEGO Z JEZYKA POLSKIEGO W ROKU 2010

I. LITERATURA

1. Przedstaw funkcje oraz obecność wybranego motywu biblijnego w literaturze polskiej.
2. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj sposoby i cele tego zjawiska, odwołując się do wybranych przykładów.
3. Ukaż różne sposoby funkcjonowania toposu Arkadii w wybranych utworach literackich.
4. Zaprezentuj różne sposoby funkcjonowania postawy prometejskiej. Omów, analizując celowo dobrany materiał literacki.
5. Mitologiczne toposy w literaturze. Zaprezentuj ich funkcjonowanie na wybranych przykładach.
6. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucze do interpretacji dzieła. Omów temat na wybranych przykładach.
7. Jednostka a totalitaryzm. Omów zachowanie ludzi w obliczu próby, posługując się wybranymi utworami literackimi.
8. Słynne spory literackie. Na podstawie wybranych przykładów wykaż, że miały one istotny wpływ na programy artystyczne poszczególnych epok.
9. Życie jako próba człowieczeństwa. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
10. Przedstaw motyw kariery w wybranych utworach literackich.
11. Biografia jako klucz interpretacyjny. Na podstawie wybranego przykładu omów związki między życiem artysty a jego twórczością.
12. Przedstaw modyfikacje występowania toposu domu rodzinnego w wybranych utworach literackich.
13. Literatura jako diagnoza stanu społeczeństwa. Odwołując się do utworów z różnych epok literackich, wykaż, że są one wiernym obrazem rzeczywistości, w której powstały.
14. Różne oblicza władców. Przedstaw sposoby funkcjonowania tego motywu w literaturze
15. Przedstaw różne obrazy rewolucji w znanych ci utworach literackich.
16. Gatunki z pogranicza literatury(np. reportaż, felieton, esej). Omów cechy gatunkowe na przykładzie wybranych utworów z zakresu jednego gatunku; uwzględnij relacje między warstwą informacyjną a autorską interpretacją i oceną przedstawianych faktów.
17. Poezja jako narzędzie walki z systemem totalitarnym. Omów zjawisko odwołując się do wybranych utworów powstałych po II wojnie światowej.
18. Utopie i antyutopie w literaturze — sposoby kreowania i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach.

19. Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.
20. Polacy w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw sposoby kreowania portretów i ich funkcje.
21. Odwołując się do wybranych dzieł, omów różne sposoby widzenia wsi w literaturze.
22. Niepokoje ludzi schyłku wieków – dokonaj analizy zjawiska na przykładzie twórczości wybranych autorów.
23. Przedstaw różne ujęcia tematyki wojennej w literaturze polskiej i obcej.
24. Świat wartości łagrów i lagrów i jego odzwierciedlenie w literaturze. Przedstaw na podstawie wybranych utworów.
25. Żywotność tradycji romantycznej w literaturze następnych epok. Omów na wybranych przykładach.
26. Literatura faktu. Analiza i interpretacja tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.
27. Podróż jako przygoda i doświadczenie. Przedstaw motywy wędrówki i sposoby ich ujęcia w wybranych tekstach literackich.
28. Dramat polskiego emigranta w literaturze romantycznej i współczesnej. Przedstaw na wybranych przykładach.
29. Zanalizuj funkcję komizmu i satyry na przykładzie wybranych utworów literackich.
30. Odwołując się do przykładów, omów funkcjonowanie motywu snu w wybranych utworach literackich.
31. Sarmatyzm w literaturze i kulturze polskiej. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.
32. Mieszkańcy narodowej wyobraźni - zaprezentuj postacie literackie, które Twoim zdaniem, utrwaliły się w świadomości Polaków.
33. Młodość jako temat i jako problem w literaturze XIX i XX wieku. Omów na przykładach wybranych utworów.
34. Paraboliczność literatury. Omów to zjawisko, posługując się wybranymi przykładami.
35. Wykorzystując literaturę romantyczną i współczesną określ zadania stawiane przed literaturą.
36. Tchórzostwo i heroizm - postawy bohaterów literackich w sytuacji zagrożenia. Omów na wybranych przykładach.
37. Groteska jako sposób opisu świata przedstawionego. Zaprezentuj swoje rozważania, odwołując się do wybranych dzieł literackich.

38. Mitologizowanie historii w literaturze różnych epok. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
39. Różne obrazy przyrody w literaturze. Przedstaw sposoby ich kreowania i funkcje w wybranych utworach.
40. Polemiki, spory, prowokacje - starcia pokoleń literackich. Omów na przykładach wybranych utworów.
41. Przedstaw różne sposoby wykorzystywania tematu: powrót do „lat dziecińczych” w literaturze polskiej.
42. Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego w wybranych utworach literackich. Przeanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu.
43. Analizując wybrane teksty, scharakteryzuj cele publicystyki oświeceniowej i współczesnej. Porównaj wykorzystane w nich środki wyrazu.
44. Różne kreacje narratora i ukształtowania narracji w epice - analiza wybranych utworów.
45. Franciszkanizm i jego reminiscencje w literaturze. Przedstaw zagadnienie w oparciu o wybrane teksty literackie różnych epok.
46. Analizując celowo dobrane utwory polskie i obce, scharakteryzuj różne odmiany awangardowego dramatu XX wieku.
47. Sposoby funkcjonowania tradycji rycerskiej w polskiej literaturze. Omów zagadnienie na podstawie wybranych przykładów.
48. Przedstaw rolę literatury w kształtowaniu świadomości narodowej Polaków żyjących w XIX i XX wieku.
49. Obraz pokolenia straconego w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów.
50. Twórczość jako bunt przeciwko zastanej rzeczywistości. Omów twórczość wybranych artystów wyrzuconych poza margines społeczny.
51. Omów motyw rozstania w poznanych utworach literackich. Porównaj różne sposoby jego realizacji.
52. Zaprezentuj motywy ludowe oraz sposoby ich funkcjonowania w literaturze. Odwołaj się do wybranych przykładów.
53. Wykaż, że konflikty pokoleniowe są sygnałem przemian obyczajowych. Odwołaj się do wybranych dzieł literackich.
54. Przenikanie się świata realnego i fantastycznego w utworach literackich. Omów na wybranych przykładach.
55. Testamenty poetyckie w różnych epokach. Omów w oparciu o wybrane przykłady.
56. Bohater literacki uwikłany w historię. Porównaj kreacje bohaterów wybranych utworów.

57. Dialog twórców literatury z filozofami. Rozważ problem na wybranych przykładach dzieł literatury dawnej i współczesnej.
58. Motyw tańca i balu w literaturze polskiej. Omów ich funkcjonowanie, nawiązując do znanych Ci utworów z różnych epok.
59. Niepogodzeni ze światem. Przedstaw i oceń literackie portrety bohaterów zbuntowanych i wyalienowanych.
60. Małe ojczyzny w literaturze. Przedstaw sposób kreowania, odwołując się do wybranych utworów.
61. Spadkobiercy bohaterów romantycznych. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich postaci w utworach z różnych epok. Dokonaj ich oceny.
62. Portrety Żydów polskich w literaturze. Przedstaw różnorodność kreacji postaci w wybranych dziełach.
63. Wizerunek Polaka w literaturze. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
64. Rola kostiumu historycznego w literaturze. Omów na podstawie wybranych przykładów.
65. Wielkie monologi w literaturze. Przedstaw ich wpływ na charakterystykę postaci, analizując i interpretując wybrane teksty z różnych epok.
66. Walka dobra ze złem. Na podstawie wybranych przykładów przedstaw literackie ujęcia tego tematu.
67. Przedstaw sposoby wyrażania uczuć do kobiety w twórczości wybranych poetów różnych epok.
68. Dokumentaryzm i kreacjonizm literatury XX wieku. Przeanalizuj problem, odwołując się do wybranych przykładów.
69. Przedstaw kreacje bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny i próbują odbudować świat wartości.

2. ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Motyw stworzenia świata i człowieka. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów z literatury, malarstwa lub filmu.
2. Motyw Ikara w literaturze i malarstwie. Zaprezentuj wybrane przykłady.
3. Motyw syna marnotrawnego. Omów jego funkcjonowanie, odwołując się do wybranych dzieł sztuki.
4. Pojedynek jako temat literacki i filmowy. Omów zagadnienie na przykładach.
5. Portret matki w literaturze i sztuce. Zaprezentuj temat na podstawie wybranych przykładów.

6. Wizerunek ojca w literaturze i malarstwie. Omów temat, ukazując różne jego ujęcia.
7. Sztuka wobec niewyraźnego. Symbol jako środek wyrazu w poezji i malarstwie. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych przykładów.
8. Zaprezentuj artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy porównawczej dzieł.
9. Dialog z tradycją romantyczną w literaturze XX wieku i filmie. Omów na wybranych przykładach.
10. Polskie obrzędy ludowe jako inspiracja artystyczna. Omów na wybranych przykładach literatury i sztuki.
11. Literackie i filmowe wizje przyszłości. Omów na wybranych przykładach.
12. Różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
13. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw i porównaj sposób prezentacji.
14. Zaprezentuj motyw tańca i określ jego funkcję w literaturze i dziełach plastycznych.
15. Różne wersje motywu Madonny w literaturze i sztuce współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
16. Kobieta w literaturze i malarstwie. Sportretuj wygląd zewnętrzny i świat przeżyć wewnętrznych kilku wybranych bohaterek.
17. Omów zjawisko kiczu, analizując wybrane przykłady z różnych dziedzin sztuki i literatury.
18. Obecność wątków i motywów mitologicznych w literaturze i malarstwie różnych epok. Na podstawie wybranych przykładów omów różne sposoby czerpania inspiracji z mitologii.
19. Różnorodne ujęcia motywu ogrodu w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
20. Dawne i współczesne wzorce rodziny. Omów zagadnienie na podstawie literatury i filmu.
21. Dialog z tradycją literacką w obrazach i rzeźbach. Analiza wybranych dzieł.
22. Kostium historyczny i jego funkcja w literaturze i innych dziełach sztuki. Omów sposoby i cele jego wykorzystania w wybranych dziełach.
23. Obrazy miasta jako przestrzeni życiowej. Analiza porównawcza wybranych dzieł literackich i innych.
24. Teatralne realizacje dzieł klasyków. Zanalizuj i oceń wybrane spektakle teatralne.

25. Artystyczne interpretacje powstań narodowych w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy porównawczej dzieł.
26. Różne oblicza rewolucji w literaturze i innych sztukach. Dokonaj analizy porównawczej dzieł.
27. Alegoria i symbol jako środki wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów ich najciekawsze Twoim zdaniem wykorzystania.
28. Zbigniew Herbert i Krzysztof Kieślowski jako twórcy dekalogu człowieka czasów zagrożenia. Odwołując się do wybranych dzieł, wskaż podobieństwa i różnice.
29. „Ku pokrzepieniu serc”. Odwołując się do dzieł literackich i malarskich, wyjaśnij, jak ową ideę realizowała polska sztuka XIX w.
30. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich i filmowych. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
31. Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacje dzieł literatury polskiej. Omów i oceń wybrane przykłady.
32. Wątki i postacie biblijne jako inspiracja dla artystów różnych epok. Zaprezentuj te, które Cię szczególnie zainteresowały.
33. Przyroda tatrzańska w literaturze, malarstwie i fotografii. Omów na wybranych przykładach.
34. Obraz powstania warszawskiego w literaturze i filmie. Porównaj w oparciu o wybrane utwory.
35. Motyw przyjaźni i jego różne realizacje. Omów zagadnienie, odwołując się do dzieł literackich i filmowych.
36. Rzeczywistość widziana oczami impresjonistów. Omów zagadnienie na wybranych przykładach z malarstwa i literatury.
37. Obrazy arkadyjskie w literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
38. Portrety dzieci w literaturze i malarstwie. Ukaż na wybranych przykładach.
39. Portrety buntowników w literaturze i filmie. Odwołaj się do konkretnych przykładów literackich i filmowych.
40. Fascynacja brzydotą w literaturze i sztuce. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych dzieł.
41. Zaprezentuj najciekawsze - Twoim zdaniem - dokonania twórców literatury i sztuki regionu.
42. Różne funkcje motywu podróży. Omów temat wykorzystując utwory literackie i malarstwo.

43. Góry jako źródło inspiracji artystycznej. Omów na postawie wybranych przykładów z literatury i malarstwa.
44. Sztuka i polityka - wzajemne przenikanie w dziejach kultury. Omów temat na wybranych przykładach.
45. Wielcy kochankowie. Przedstaw ich kreacje literackie, teatralne i filmowe.
46. Stanisław Wyspiański- malarz, dramaturg, poeta... Zaprezentuj sylwetkę twórczą i dokonania artysty.
47. Odwołując się do wybranych przykładów omów funkcjonowanie motywu grozy w literaturze i sztuce.
48. Portret Sarmaty w literaturze i malarstwie. Rozwiń temat na podstawie wybranych dzieł.

3. JĘZYK

1. Eksperymenty językowe w poezji XX wieku. Omów ich funkcje na przykładach wybranych utworów.
2. Zanalizuj środki językowe współczesnego języka urzędowego i dokonaj ich oceny pod względem poprawności.
3. Omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
4. Językowe środki kształtowania wypowiedzi w literaturze współczesnej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
5. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje na przykładzie literatury współczesnej.
6. Scharakteryzuj język wybranych bohaterów literackich. Uwzględnij cechy ujawniające ich przynależność środowiskową i charakter.
7. Przywołując wybrane przykłady, omów zjawisko mody językowej.
8. Perswazyjne funkcje języka na przykładach tekstów propagandowych. Zanalizuj przykłady.
9. Frazeologia dziennikarstwa sportowego. Omów na przykładach.
10. Współczesne zapożyczenia angielskie. Omów sposoby adaptacji anglicyzmów i ustosunkuj się do zasadności ich wprowadzenia do polszczyzny.
11. Cele i sposoby wykorzystywania języka w Internecie. Omów i oceń zjawisko, odwołując się do przykładów.
12. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
13. Odwołując się do zanalizowanych przez siebie przykładów, wyjaśnij jak współcześni twórcy reklam wykorzystują funkcje języka.

14. Zapożyczenia językowe. Omów problem i zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
15. Funkcje stylizacji biblijnej w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
16. Omów funkcję, jaką pełni indywidualizacja języka w kreacji wybranych bohaterów literackich.
17. Omów rodzaje błędów językowych i mechanizmy ich powstawania w oparciu o fragmenty artykułów prasowych oraz wypowiedzi telewizyjnych i radiowych.
18. Język artykułów prasy młodzieżowej. Oceń jego wpływ na kulturę języka młodego czytelnika.
19. Na przykładach wybranych tekstów reklamowych omów środki językowe o funkcji perswazyjnej.
20. Gwara szkolna jako swoista odmiana polszczyzny. Zanalizuj i przedstaw zjawisko odwołując się do wybranych przykładów.
21. Scharakteryzuj środki wymowy artystycznej i omów ich funkcje w tekstach piosenek. Odwołaj się do wybranych przykładów.
22. Na wybranych przykładach tekstów propagandowych omów zjawisko nowomowy.
23. Omów rolę stylizacji językowych w wybranych utworach literackich.
24. Od manifestu i teoretycznych podstaw do praktyki językowej. Scharakteryzuj język i styl utworów wybranego kierunku literacko-artystycznego w dwudziestoleciu międzywojennym.
25. Na wybranych przykładach omów zjawisko stylizacji gwarowej i jego funkcje w literaturze.
26. Omów funkcję archaizacji w wybranych utworach literackich.
27. Omów rolę zwrotów grzecznościowych dawniej i dziś, odwołując się do wybranych przykładów z literatury i języka potocznego.
28. Sztuka przemawiania. Omów zagadnienie na przykładach wybranych tekstów literackich z różnych epok.
29. Dialekty terytorialne języka polskiego jako tworzywo literackie. Omów na przykładach wybranych utworów.
30. Jak w polszczyźnie odzwierciedla się kultura naszych przodków? Zanalizuj zgromadzony materiał językowy.
31. Neologizmy, ich typy i funkcja stylistyczna. Omów na podstawie wybranych tekstów literackich.
32. Sztuka przekonywania a manipulacja językowa. Porównaj sposoby wykorzystywania środków językowych we współczesnych polskich tekstach propagandowych.

33. Omów, ilustrując przykładami słownikowymi własnymi i literackimi, sposoby bogacenia słownictwa w naszym języku.
34. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
35. Na podstawie wybranych przykładów omów stylistykę listów z różnych epok.
36. Teksty piosenek jako próba opisanie rzeczywistości. Omów na podstawie wybranych przykładów.
37. Metaforyka tytułów prasowych. Zanalizuj wybrane przykłady i oceń, jak ma się tytuł czasopisma do jego zawartości.

Opracowała
we współpracy z zespołem polonistów

Grażyna Lisowska